

В теорії міжнародного права зустрічається думка про те, що неурядова організація може отримати статус суб'єкта міжнародного права шляхом надання консультативного статусу при міжнародній організації. МКЧХ має такий статус при Економічній і соціальній раді ООН та є спостерігачем при Генеральній Асамблеї ООН.

Отже, спираючись на вищевикладене можна зробити висновок про те, що Міжнародний комітет Червоного Хреста як суб'єкт міжнародного права має достатню правосуб'єктність для участі у міжнародних відносинах та виконує важливу роль у сфері забезпечення захисту жертв внутрішніх та міжнародних збройних конфліктів.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Лисик В. М. Правовий статус Міжнародного комітету Червоного Хреста у міжнародному праві. Автореф. дис. канд. юр. наук.12.00.11 / Лисик В. М. – міжнародне право. – К., 2008.
2. Невара Л. М. Червоний Хрест і Міжпарламентський союз – особливі види неурядових організацій. Європейські перспективи № 4, 2010. http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Evp/2010_4/Nevara.pdf
3. Черкес М. Ю. Міжнародне право: Підручник.– 4-те вид., випр.. і доп.– К.:Знання, 2004.

Ткачук І. М.,
студентка,

Національний університет «Одеська юридична академія»

МІЖНАРОДНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ІНСТИТУТУ НЕЙТРАЛІТЕТУ

Поняття нейтралітету є історичним, яке з часом дещо змінило своє первинне значення. Проблеми нейтралітету привертають значну увагу численних дослідників. Із процесом глобалізації та розпадом біполярної системи міжнародних відносин змінюється концепція нейтралітету, його сучасне розуміння і тлумачення.

Слово «нейтралітет» запозичено з німецької. Відповідне німецьке слово Neutralität походить від латинського neuter, що означає «ні той, ні другий».

У правовій доктрині використовують наступне класичне визначення нейтралітету – це юридичний і політичний статус держави, яка зобов'язується не брати участі у війні між іншими дер-

жавами, відмовляється від військової допомоги конфліктуючим сторонам, а в мирний час відмовляється від участі у військових блоках.

Варто звернути увагу на те, що сьогодні поняття нейтралітету істотно розширилося і дещо змінилося його тлумачення. Якщо раніше воно вживалося виключно у військовому сенсі, то зараз це явище розглядається і в багатьох інших аспектах: економічному, політичному, екологічному та ін.

У статуті ООН подається визначення нейтралітету як одного із інститутів міжнародного права, який базується на визнанні прав кожної нейтральної держави на:

- її територіальну недоторканність і цілісність;
- на власні збройні сили, чисельність яких не повинна перевищувати потреб самооборони;
- на право країни надавати притулок біженцям і постраждалим внаслідок конфліктів;
- на економічну допомогу інших держав, якщо це не порушує принципи нейтралітету.

Міжнародно-правовою основою інституту нейтралітету став Головний акт Віденського конгресу 1815 року. Саме він встановлює норму, що тільки внутрішній правопорядок кожної держави може забезпечити їй нейтральний статус. Цей документ заснував інститут міжнародно-правової гарантії нейтралітету, що став одним із основних принципів нейтралітету.

Протягом Другої Гаазької конференції у 1907 році було затверджено ряд конвенцій, у яких юридично зафіксовані права та обов'язки нейтральних держав. Саме Гаазькі конвенції стали невід'ємною частиною міжнародного права щодо захисту нейтралітету. Вони заклали принцип набуття нейтралітету по факту неучасті, кодифікували набуття країнами евентуального нейтралітету.

Сьогодні головним суб'єктом регулювання статусу нейтралітету є Генеральна Асамблея ООН. В той же час на Раду Безпеки ООН згідно із її Статутом покладений обов'язок підтримувати та регулювати міжнародний мир та безпеку.

Міжнародне право вирізняє кілька форм нейтралітету:

- воєнний (евентуальний) нейтралітет: неучасть у воєнному конфлікті;
- ця позиція може змінюватися без порушення норм міжнародного права;

- постійний нейтралітет: неучасть у будь-яких воєнних конфліктах, у воєнних блоках і союзах, діяльність яких спрямована проти інших держав; постійний нейтралітет передбачає також протидію втягування у війну, недопущення іноземного втручання у внутрішні справи, створення на власній території іноземних військових баз і формування загонів воюючих сторін, передачі воюючим сторонам техніки та боєприпасів; у випадку порушення цих правил воюючі сторони вправі вважати територію нейтральної держави театром воєнних дій;

- неприєднання (позаблоковість): відмова від вступу до воєнних союзів без будь-яких гарантій або міжнародного визнання такого статусу іншими державами.

Сучасний етап трансформації інституту нейтралітету найбільшою мірою детермінується процесами глобалізації. Насамперед, на еволюцію нейтралітету впливають такі процеси, як транснаціоналізація світової економіки, гомогенізація й універсалізація світу, «розмивання» національних кордонів, зменшення ролі та зміна функцій національних держав, перерозподіл владних повноважень з національного на глобальний рівень, а також поява нових суб'єктів влади, таких, як міжнародні регулюючі органи.

Класичний нейтралітет передбачає однаковою мірою як не втручання в будь-які міжнародні конфлікти, так і недопустимість зобов'язань щодо спільних дій. В біполярній системі пріоритетом міжнародної діяльності нейтралів було підтвердження відсутності ворожих намірів.

Геополітичні зрушення, що сталися наприкінці 80-х – на початку 90-х років XX ст., поглиблення процесу глобалізації поряд зі зростаючою привабливістю ідеї економічного, соціального, політичного об'єднання Європи спричинили серйозну трансформацію концепту нейтралітету. Протягом останніх двох десятиліть нейтральні держави дедалі більше втягуються у справи світового співтовариства. Розширення співробітництва нейтральних країн з міжнародними організаціями, насамперед, з ООН, а також з Європейським Союзом і вступ до нього Австрії, Фінляндії та Швеції означає перегляд попереднього змісту концепту нейтралітету.

Сам факт трансформації інституту нейтралітету відповідно умов глобалізації свідчить про життєздатність феномену нейтралітету. В близькому майбутньому нейтралітет не вичерпає себе, оскільки залишається чи не найефективнішим засобом ведення

політики в умовах нестабільності міжнародної системи або в ситуації, коли, виникнувши, нова держава змушена визначатися з орієнтирами в зовнішній політиці й вирішувати внутрішні проблеми.

Отже, наявність інституту нейтралітету свідчить про його ефективність як форми зовнішньої політики держави. Нейтралітет відіграє роль своєрідного захисту, який оберігає країну від негативних наслідків боротьби зовнішніх сил а також спонукає державу до повного зосередження на ефективному вирішенні її внутрішніх проблем.

Сліпенюк В. В.,
студент,

Національний університет «Одеська юридична академія»

ПРАВОВИЙ РЕЖИМ ВІЙСЬКОВОЇ ОКУПАЦІЇ

Протягом довгого періоду часу окупована територія визнавалася власністю держави. На окупованій території загарбники часто відміняли всі чинні закони, впроваджували власне законодавство, самі вчиняли правосуддя. Однак з розвитком міжнародного права виникла потреба нормативного врегулювання статусу окупованої території, а також прав та обов'язків держави що її окупувала.

Вперше нормативне закріплення режиму військової окупації було закріплено в Гаазькій конвенції про закони та звичаї сухопутної війни 1907р. Цьому питанню присвячено відділ III «Про військову владу на території ворожої держави». Ст. 42 цієї конвенції визначає умови визначення території окупованою: «територія визнається зайнятою, якщо вона дійсно перебуває під владою ворожої армії». Сучасне міжнародне право підтримує таку традиційну концепцію військової окупації. Особливістю є те, що не має значення здійснена окупація із застосуванням чи без застосування сили.

Гаазьким положенням, а саме ст. 43 встановлене зобов'язання до сторони що зайняла територію, вжити всіх залежних від неї заходів, щоб наскільки це можливо відновити громадський порядок і громадське життя, поважаючи при цьому існуючі в країні закони, якщо для цього немає непереборних перешкод. Вимога до поваги існуючих в країні законів означає, що держава-окупант не повинна змінювати, призупиняти чи заміняти існуюче законодавство своїм.